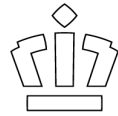

Afz. NGV afd. Utrecht
Vogelaarsweide 3
3437 DD Nieuwegein

TNT Post
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

Stichtse Heraut

Tijdschrift van de NGV afdeling Utrecht

De STICHTSE HERAUT verschijnt in februari, april, augustus en november.
ISSN nummer 2542-4076

Bijdragen voor het volgende nummer, zo mogelijk met een illustratie, worden gaarne ingewacht één maand voor verschijning (liefst per e-mail).

Voor niet ondertekende artikelen is de redactie verantwoordelijk.

Overname van artikelen is toegestaan mits de bron vermeld wordt.

De STICHTSE HERAUT wordt verspreid naar alle leden van de NGV afd. Utrecht. Zij die geen lid zijn van de NGV, kunnen zich op de STICHTSE HERAUT abonneren tegen betaling van € 11,00 per jaar. Opgave bij de penningmeester (adres z.o.z.).

NGV afd. UTRECHT (regio Woerden > Wijk bij Duurstede en Ronde Venen > Vianen)

Afdelingsavonden: elke 2e woensdag van de maand, met uitzondering van de zomermaanden (verdere informatie op de binnenzijde van de omslag).

Website: <https://ngv.nl/>

Voor afdelingsnieuws: registreer u op <https://ontdekjouwverhaal.nl/registration/>

Voor adreswijzigingen en informatie over het lidmaatschap van de NGV gelieve u zich te wenden tot: NGV, Postbus 50, 3980 CB Bunnik, of per e-mail: info@ngv.nl.

34^e Jaargang,
Nummer 2
April 2022

ngv
Nederlandse
Genealogische
Vereniging

UIT ONZE AFDELING

Bijeenkomsten

De bijeenkomsten vinden in de regel plaats op de tweede woensdag van de maand in principe in de zaal achter de Tuindorpkerk of in de grote kerkzaal, Prof. Suringarlaan 1 te Utrecht, tenzij anders aangegeven.

De lezingen vangen aan om **20.00 uur. Op 13 april de ALV om 19.30 uur.**

Woensdag 13 april 2022 vindt de Afdelingsledenvergadering plaats.

Aanvang: 19.30 uur. Daarna houdt Yvonne Jansen- Linse een lezing met als titel Van Stand naar steeg, over aan elkaar verwante bewoners in de Payenborchsteeg in Utrecht gedurende 300 jaar. Zie verder bladzijde 35.

Woensdag 11 mei 2022 vertelt Bastiaan Staffhorst over de Utrechtse winkeliersfamilie Staffhorst: het Utrechtse Drankenbedrijf sinds 1831. Zie voor de toelichting de Stichtse Heraut 2021 nr. 4 op bladz. 82.

Woensdag 14 september 2022 zal Bas Wilschut vertellen over GensDataPro.

Zie voor de toelichtingen op de lezingen ook de agenda op de website van de NGV, afdeling Utrecht <https://ngvnieuws.nl/> of

op Facebook <https://www.facebook.com/ngv.utr/>

De personen afgebeeld op de omslag vormen 4 generaties:
Jansje Margaretha Jansen – van Belkum (1908-2002),
Michiel Pop (1970), Margreeth Pop- Jansen (1942), Solène Pop
(2001)

Adressen Afdelingsbestuur NGV afd. Utrecht

Voorzitter waarnemend:

Mevr. Y.A. Jansen- Linse, Park Arenberg 14, 3731 ES

De Bilt, tel. 030-2201049, e-mail: yalinse@planet.nl

Secretaris: Mevr. M.Y.A. Lambermont, Vogelaarsweide 3, 3437 DD

Nieuwegein, tel. 030-6048079, e-mail: secretaris-utr@ngv.nl

Penningmeester: vacature

Leden: Dhr. J. Ritsema van Eck, Prof. van Bemmelenlaan 3, 3571 EK

Utrecht, tel. 06 1275 4781, e-mail evenementen-utr@ngv.nl

Afdelingsafgevaardigden: Y.A.Jansen-Linse, zie boven.

Overige functionarissen:

Bibliotheek: vacature

PR (public relations): Mevr. Y. A. Jansen-Linse (adres: zie boven)

Redactie Stichtse Heraut:

Mevr. Y.A. Jansen-Linse, Mevr. M.Y.A. Lambermont (adres: zie boven),

Dhr. R. van der Hof, e-mail: rob@vanderhof.nl

Mevr. P.C. Valster

Emmalaan 20 Utrecht, 3581 HT, e-mail: valsterp@xs4all.nl

Contactpersonen van de werkgroepen:

Genealogische informatie: Yvonne Jansen- Linse, yalinse@planet.nl

Genealogisch computergebruik: vacature

Lezingen: Jan Ritsema van Eck, zie boven

Webmaster: Dhr. Roel Hagen, e-mail: hagro01@hotmail.com

VAN DE REDACTIE

Tijdens een paar dagen in het hoge Noorden is het uitzicht gevuld met blauwe lucht en groene weiden. Bomen en plassen bieden afwisseling en glans. De mensen die er wonen komen uit families die soms al generaties lang hier gewoond hebben. Veel dezelfde familienamen vind je er terug. De plaatselijke Historische vereniging vermeldt verhalen die soms zijn overgeleverd of bij onderzoek boven water zijn gekomen. Oude afbeeldingen van huizen, boerderijen, scholen en kerken tonen aan hoe regelmatig veranderingen zijn terug te vinden, hetzij door sloop of verbouwing of door nieuwbouw, net zoals het zich vestigen van nieuwe inwoners. Hoe actueel migratie, vlucht en verhuizing ook is, het blijft iets van alle tijden. De zwanen die steeds terugkeren naar hetzelfde gebied en met hun jongen daar rondzwemmen en overnachten. Ze weten precies waar zij veilig zijn, voedsel kunnen vinden en beschutting.

In dit nummer van de Heraut zijn twee langere artikelen opgenomen. Het stuk over Botto gaat eveneens over reizen, verre gebieden, en het weer terugkeren naar een vertrouwde plek. Het tweede artikel gaat over twee broers Sanderson, schippers. Hun leven speelt zich af in onder meer Loenen en Nieuwersluis en vooral op het water van de Vecht. Interessante levens op een beperkt gebied maar even avontuurlijk.

Het doen van genealogisch onderzoek, het uitpluizen van stukken en aktes is altijd een avontuur. Je start met een vraag en het resultaat is vaak onverwacht of verrassend, of soms tegenvallend. Hulp van andere onderzoekers kan weer een stimulans zijn om door te zetten, om nieuwe perspectieven te zien. Ons afdelingsblad Stichtse Heraut biedt ruimte voor de leden om hun gegevens, tips en ideeën, maar ook hun eigen genealogieën of stukjes daarvan te delen met anderen. Blijft u dus stukjes en vragen naar ons toesturen!

De redactie is blij dat Paula Valster bereid is kennis te maken met de redactiewerkzaamheden! Zo kan de plek van Yvonne worden opgevuld. Het redactieadres komt op naam te staan van Rob van der Hof. Zie het kader hieronder.

*Kopij voor de Stichtse Heraut nr.3, augustus 2022 graag insturen vóór 20 augustus 2022 naar het **NIEUWE** redactieadres **heraut@vanderhof.nl***

VAN HET BESTUUR

Het was ook wel wennen: het versoepelen en vervolgens afschaffen van de de corona-maatregelen.

Op de oude bekende manier kan weer een museum of een archief worden bezocht. Hoe ging dat ook al weer? O ja, geen mondkapje voor en gewoon naar binnen kunnen gaan zonder reserveringen. Toch denk ik dat de meeste onderzoekers tijdens de afgelopen twee jaar gewoon met hun projecten verder zijn gegaan, onverstoord en gedreven. Onze afdeling heeft twee bijeenkomsten achter de rug die anders waren dan voorheen vanwege de online mogelijkheden om een lezing te volgen. Op zaterdag 12 maart werd een contactbijeenkomst gehouden in het Informatiecentrum in Bunnik; het bleek een geanimeerde en gezellige ochtend te zijn waar veel informatie kon worden gegeven over (beginnend) genealogisch onderzoek, over de NGV, paleografie en het bezoeken van de bibliotheek waar tot verrassing van de bezoekers zo veel informatie is te vinden.

Voor de zomermaanden zijn er nog twee afdelingsbijeenkomsten. Het Bestuur is bezig al naar het najaarsprogramma te kijken. Om echter de activiteiten van de afdeling te kunnen realiseren en voort te zetten is er hulp nodig: voor het **plakken van de adressen** op de Heraut en die naar het postkantoor brengen. Voor het bestuur wordt nog steeds een **afdelingsbudgethouder** gezocht, een **nieuw bestuurslid** en een **nieuw lid voor de PR**. En wie zou willen helpen met **technische ondersteuning** op de afdelingsavonden, zodat de lezingen zowel fysiek als online mogelijk blijven? Over het beheren van de facebookpagina zijn we in overleg met iemand die interesse heeft.

Volgend jaar, 2023, bestaat afdeling Utrecht 75 jaar. Dat verdient gevierd te worden. Als thema heeft het Bestuur Muziek gekozen, met als slagzin: 75 jaar NGV, daar zit muziek in!

Wie wil meedenken over deze feestelijke verjaardag, over de uitvoering hiervan? Graag horen we reacties!

Laten we blijven werken aan een bloeiende afdeling waar informatie-uitwisseling, onderlinge contacten en gezelligheid en met name onderlinge samenwerking voorop staan!

Wilt u meer weten of heeft u belangstelling, laat het ons weten!
yalinse@planet.nl

Yvonne Jansen-Linse, waarnemend voorzitter

AFDELINGSNIEUWS

Agenda ledenvergadering afdeling Utrecht 13 april 2022 aanvang 19.30 uur

1. Opening
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Notulen ledenvergadering 10 november 2021
4. a. Jaarverslag 2021 (afdeling, activiteiten)
b. Financieel verslag, overzicht (penningmeester)
5. Verkiezing van de afdelingsafgevaardigden:
Y.A. (Yvonne) Jansen-Linse, plv. afdelingsafgevaardigde, niet herkiesbaar
6. Bestuursverkiezingen:
aftredend is: Y.A. (Yvonne) Jansen-Linse, niet herkiesbaar hiermee ontstaat er binnen het bestuur een vacature voor een PR-functionaris, naast de reeds bestaande vacatures voor budgethouder en voorzitter; nieuwe kandidaten voor deze functies kunnen zich melden bij de secretaris
7. HB vergaderpunten voor de ALV van 21 mei 2022
- nieuw te vormen strategie en organisatie NGV
8. Rondvraag en sluiting

Aansluitend op de ledenvergadering houdt Yvonne Jansen de lezing 'Van Stand naar steeg', over aan elkaar verwante bewoners in de Payenborchsteeg in Utrecht gedurende 300 jaar.

Notulen ledenvergadering afdeling Utrecht 10 november 2021

Notulist: Marijke Lambermont

1. **Opening**
Waarnemend voorzitter Yvonne Jansen opent de vergadering en heet allen welkom.
2. **Ingekomen stukken**
Geen ingekomen stukken
3. **Mededelingen**
Afmeldingen ontvangen van Emmy Miltenburg en Casper de Jong.
4. **Notulen ledenvergadering 14 april 2021**
N.a.v. punt 5: de cursus genealogie heeft plaatsgevonden. Er waren 15 fysieke deelnemers en 3 digitale deelnemers. Daarmee was de fysieke cursus vol. Vorige week was de laatste bijeenkomst. Uit de evaluatieformulieren is gebleken dat de deelnemers heel tevreden waren over de cursus.
Notulen extra ledenvergadering 8 september 2021
Geen opmerkingen.
Beide notulen worden goedgekeurd.

5. Begroting 2022

De penningmeester geeft een toelichting. De zaalhuur was in 2021 € 577 lager dan begroot. Dit komt omdat er door corona minder bijeenkomsten zijn geweest en doordat de verhuurder geen huur in rekening bracht als de zaal niet gebruikt werd. De kosten van de sprekers waren iets hoger dan begroot. Het organiseren van de cursus was vrijwel kostendekkend.

Voor 2022 is een totaalbedrag van € 4.900 begroot ten opzichte van € 4.500 in 2021. Het verschil zit in de zaalhuur die verdubbelt als we naar de nieuwe locatie gaan. Door de penningmeester van het HB is € 900 van onze begroting geschrapt. Dan blijft er € 4.000 over, hetzelfde bedrag als we dit jaar hebben uitgegeven. Het bestuur zal zich beraden hoe we dit kunnen opvangen.

6. Voorstel nieuwe locatie afdelingsbijeenkomsten

We willen alles doen om de kwaliteit van onze bijeenkomsten te verhogen om meer mensen te trekken. Dit denken we te bereiken door een aantrekkelijkere locatie met horeca en betere sprekers. We hebben verschillende zalen bekeken en zijn uitgekomen op het Zalencentrum Utrecht Zuid. Dit hebben we nu twee keer uitgeprobeerd.

Opgemerkt wordt dat wat betreft het openbaar vervoer de nieuwe zaal geen voordelen biedt. Het is toch nog een heel eind lopen vanaf de bus- of tram/treinhalte. Anderen vinden de omgeving van het zalencentrum niet aantrekkelijk; de parkeerplaats is te donker. Sommigen zien de noodzaak van verkassen niet in en denken dat de meerderheid in de Tuindorpkerk zal willen blijven.

Bert van Bemmelen noemt het Drie Generatie Centrum op het Kanaleneiland. De zaal is ruim genoeg. Er is een grote keuken om zelf koffie en thee te zetten. De bushalte is op 3 minuten afstand in een verlichte straat. Het parkeren is gratis.

De suggestie wordt gedaan om een digitale enquête te houden. Uit een peiling onder de aanwezigen blijkt dat vijf mensen in de Tuindorpkerk willen blijven.

Het bestuur zal het nog eens goed bekijken, ook vanwege de financiële kant. Het Drie Generatie Centrum wordt hierin meegenomen. We komen er nog op terug.

7. Stand van zaken problemen binnen de NGV

In de laatste nieuwsbrief wordt een duidelijk beeld geschetst van de situatie nu.

Door het HB wordt hard gewerkt om de financiën van de NGV op orde te krijgen.

De uitgaven die voor de ICT zijn gedaan zijn nog niet helemaal duidelijk.

8. Vooruitblik en eventuele bespreekpunten van de AV 20 november 2021

Op de agenda staan o.a.: financiën en begroting 2022; een werkplan met een overzicht van activiteiten, waar onder digitalisering familieadvertenties en de bibliotheek. Er wordt opnieuw bekeken wat de NGV in de toekomst kan doen.

9. Rondvraag

De excursie naar de Museumwerf Vreeswijk, die we door corona twee maal moesten annuleren, is nu gepland op zaterdag 23 april 2022. We hopen van harte dat we de excursie nu wel kunnen doen.

10. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde wordt de vergadering gesloten.

NGV afdeling Utrecht Jaarverslag 2021

Evenals vorig jaar was ook 2021 een moeilijk jaar vanwege de coronacrisis die opnieuw een langdurige lockdown met zich meebracht. Het eerste halfjaar waren er geen fysieke bijeenkomsten mogelijk. De afdelingsbijeenkomsten werden vervangen door videobijeenkomsten. Pas in het najaar konden we elkaar weer ontmoeten op een locatie.

Bestuur

Het bestuur bestond eind 2021 uit drie leden: Jan Ritsema van Eck, Yvonne Jansen-Linse en Marijke Lambermont. In juli 2021 trad Casper de Jong tussentijds af als voorzitter wegens het aanvaarden van de functie van secretaris van het hoofdbestuur. Sjack Kasius was in december 2020 afgetreden als penningmeester/budgethouder, maar was bereid deze functie waar te nemen tot er een opvolger gevonden was. Mede door de coronacrisis is er in 2021 nog geen opvolger gevonden.

Het bestuur kwam in het verslagjaar 2021 zes keer bijeen, waarvan drie keer via een videoverbinding, om de gang van zaken binnen de afdeling en binnen de vereniging te bespreken. Van deze vergaderingen zijn notulen vervaardigd.

Leden

Op 31 december 2021 bedroeg het aantal leden van onze afdeling 343 en dat is aanzienlijke een terugloop ten opzichte van 2020 toen het er 370 waren. Toch doet onze afdeling het in vergelijking met andere afdelingen nog steeds goed. Naast een aantal opzeggingen zijn ook enkele leden overleden. Daar staat tegenover dat we in 2021 7 nieuwe leden konden verwelkomen.

We gaan steeds meer digitaal met onze leden communiceren. Dat doen we door maandelijks de leden per e-mail te wijzen op de komende lezingen, bijeenkomsten en andere activiteiten. In toenemende mate zullen wij ook door middel van internet met u gaan communiceren. Daarom blijft het van het allergrootste belang dat alle leden hun profiel op de NGV site invullen, met vermelding van hun juiste e-mail adres. De Stichtse Heraut bijvoorbeeld, kan op verzoek ook digitaal worden ontvangen.

Afdelingsbijeenkomsten

In 2021 stonden negen afdelingsbijeenkomsten op het programma. In de maanden januari t/m mei vonden de bijeenkomsten plaats via livestream. Daarbij konden we gebruikmaken van de Jitsi-server van de HCC. Deze videobijeenkomsten waren een groot succes. Er waren steeds tussen de 50 en 60 deelnemers. Dat is een groter aantal deelnemers dan naar de afdelingsavonden komt. Ook leden van de aangrenzende afdelingen Amersfoort, Amsterdam en Gooiland werden uitgenodigd om deel te nemen. Maar er waren ook deelnemers uit andere delen van het land. Van september t/m

november waren er weer fysieke bijeenkomsten mogelijk. De lezing van oktober was hybride: er kon zowel op locatie als digitaal worden deelgenomen. De afdelingsbijeenkomst van december moesten we helaas afgelasten vanwege de toen geldende avond-lockdown. Zie voor de onderwerpen en sprekers van lezingen de Stichtse Heraut, jaargang 33 - 2021. In de toekomst willen we meer lezingen hybride gaan aanbieden.

In 2021 vonden we een nieuwe locatie voor onze afdelingsbijeenkomsten: het Zalencentrum Utrecht Zuid. We hebben al een paar keer gebruik gemaakt van deze zaal. Het is een gezelligere en sfeervollere zaal met horecafaciliteiten. Toch zullen we ook regelmatig bijeenkomen in de Blauwe Zaal van de Tuindorpkerk. Afhankelijk van het onderwerp van de lezing en het te verwachten aantal bezoekers zullen we per bijeenkomst bekijken waar deze het beste kan worden gehouden.

Cursus genealogie

In het najaar van 2021 organiseerden we een cursus genealogie in het Informatiecentrum van de NGV in Bunnik. De cursus bestond uit zes lessen die door verschillende docenten werden gegeven. De docenten kwamen uit de eigen gelederen van de NGV, waarvan het merendeel uit onze eigen afdeling Utrecht. Met 15 deelnemers was de fysieke cursus helemaal volgeboekt. Daarnaast kon de cursus ook via livestream gevolgd worden. Daarvoor hadden zich drie deelnemers aangemeld. Sommige fysieke deelnemers volgden enkele lessen ook digitaal. De deelnemers waardeerden de cursus en de bijbehorende cursusmap als positief. We kijken of we de cursus in 2023 kunnen herhalen.

Voorouderspreekuur

In 2021 hebben we geen voorouderspreekuur kunnen houden in Het Utrechts Archief omdat dit gesloten of maar beperkt geopend was. In plaats hiervan hebben we de mogelijkheid geboden om genealogische vragen per e-mail te stellen. Hiervan werd ook in 2021 regelmatig gebruik gemaakt.

Stichtse Heraut

De Stichtse Heraut is in 2021 vier keer verschenen. Het aantal leden dat de Stichtse Heraut liever digitaal wil ontvangen neemt geleidelijk toe.

De redactie van de Stichtse Heraut bestond in 2021 uit drie leden: Y.A. Jansen-Linse, M.Y.A. Lambermont en R. van der Hof.

We hebben in 2021 een nieuwe omslag laten ontwerpen, die qua uiterlijk en kleuren aansluit bij de huisstijl van de NGV. De nieuwe omslag is vanaf het novembernummer in gebruik genomen.

PR-beleid

Door de coronacrisis waren er in 2021 op het gebied van PR nauwelijks activiteiten mogelijk.

Financiën

De penningmeester levert het overzicht van ontvangsten en uitgaven separaat aan.

LEZINGEN

Toelichting lezing 13 april a.s. Van Stand naar steeg.

Utrecht heeft vele hofjes gekend met woningen die bestemd waren voor behoeftige mensen. Ook in de Payenborchsteeg stonden deze huisjes vanaf 1600. Deze bleven door de jaren heen bewoond door personen die volgens de regels recht hadden op zo'n woning. Tijdens genealogisch onderzoek naar voorouders in Utrecht bleek dat er gedurende lange tijd een band met het steegje bestond. In deze lezing zal dieper worden ingegaan op de stichting van deze huisjes, de bezitters, de bewoners en de afstammelingen tot in de 19e eeuw. evenals het beheer over de woningen en hun uiteindelijke lot.

ALGEMEEN NIEUWS

Tijdschriftennieuws

door Hetty Venema

Cronyck de Geyn, jg. 44, nr. 1-2022

(cronyckdegyn@museumwarsenhoeck.nl), Renée Blom: mooie beelden van de Boogbrug over de Lek. Deze brug werd in de nacht van 21 op 22 november 2021 verwijderd. De brug werd op 26 mei 1936 geopend; Jacq Lemmink: 'De tijd van sokken breien is (gelukkig) voorbij!' Op 17 december 1912 werd de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen (NVvH) opgericht door Anna Polak en Marie Heinen, de belangenbehartiging van de NVvH bleek veel directer dan bij andere vrouwenverenigingen, die waren vaak afgeleid van het beroep, bedrijf of geloof van hun echtgenoten. Polak en Heinen beschouwden arbeid als levensvervulling voor man én vrouw; Eveline de Jong: Mythes ontrafeld, verder onderzoek naar de middeleeuwse kerk op de begraafplaats Kerkveld (3), Het artikel van René van der Mark 'Begraafplaats Kerkveld; een levend monument' geplaatst in het tijdschrift Vitruvius in het oktobernummer van 2019 heeft tot nieuwe inzichten geleid. Een samenvatting van dit onderzoek wordt in drie artikelen in Cronyck de Geyn beschreven, in deze aflevering wordt ingegaan op hoe de kerk eruitzag; Arie van Mameren: Magnam Wadam – Grote Wade, in de wijken in Nieuwegein hebben de straten vaak een bepaald thema, zoals namen van rivieren in Vreeswijk, namen van bomen in Zandveld, namen van schrijvers in Galecop. Maar ook straatnamen met eenzelfde achtervoegsel zoals in Fokkesteeg op 'veste' en 'schans' of in Plettenburg op 'haven'. De straatnamen op het bedrijventerrein Liesbosch hebben als achtervoegsel 'wade' [uitleg wat een wade is, hoe deze ontstaan zijn en waar zij lagen met veel bronvermeldingen]; Bart Jan Damstra: Nieuwegein op de kaart: Jutphaas [kaartboeken, militaire kaarten, tiendblokken]; Nieuwsbrief Museumwerf Vreeswijk, december 2021 met een terugblik op 2021.

Historische Kring Maarssen, jg. 49, nr. 1-2022 (historischekringmaarsssen.nl), Hans van Bommel en Arjan van Weele: Maarssen op de kaart, één van de oudste landkaarten is de Bedolina Kaart, die ongeveer 15.000 jaar geleden werd uitgehouwen in de bergrotsen van Val Camonica, in de Italiaanse Alpen. De eerste kaarten van de Vechtstreek dateren uit de zestiende eeuw. Op die kaarten is te zien hoe menselijk ingrijpen het karakter van de Vechtstreek en Maarssen en omgeving in de afgelopen eeuwen heeft veranderd [de invloed van Joan Huydecoper van Maarsseveen; ontginning en vervening; ontwikkeling verkeer en vervoer rond Maarssen; Maarssen op de kaart; Ria Tjihuis: De wandeling van De Pijper in 1916, een terugblik, deel 15; Wally Smits: Hendrick de Sandra en Maarssen, In 2017 publiceerde de schrijver al een artikel in de HKM over de eigenzinnige Anna Maria de Sandra en haar trieste leven. Dit artikel gaat over haar grootvader en zijn familie en hun rijke bezittingen [Jean François Tortarolis, geboren rond 1600 in Italië, in 1622 naar Leiden, Van Greenburch, Hendrick (de) Cock trouwde tegen de zin van zijn moeder in 1617 de veel oudere Anna Pinellie-Borzoni-Savellie uit Genève, Maria Fassijn uit Keulen, Maria van Palla(e)s, Sybrand van Jorritsma, Isaac van der Togt. Het gezin De Sandra bracht vanaf 1648 tot ongeveer 1669 de zomers door in Maarssen; de eerste vijf jaar op Goudestein en vervolgens op Zuylenburg; Carlo de Meijer: Hockeyvereniging MHV Maarssen, MHV 50 jaar – Van klein clubje naar professionele organisatie; Wally Smits: Hisgis, een historische TomTom, His staat voor Historisch en gis voor Geografisch Informatie Systeem. Oude kaarten kunnen met nieuwere kaarten vergeleken worden; Hans Sagel: zie tips en weetjes.

Leusden Toen, jg. 38, nr. 1, maart 2022 (historieleusden.nl; boeken.historieleusden.nl), Frans van Loenen: Fam. A.H. Jansen in Hotel Café Restaurarant De Mof, De Mof werd in 1935 gebouwd in opdracht van Juffrouw Annie de Beaufort van De Boom als geschenk aan de gemeenschap van Leusbroek. Vooral de feestzaal en de muziektent ernaast bood plek aan tal van verenigingen voor hun feesten en uitvoeringen. Het hotel telde 1 kamer. De Mof wordt gesloten maar gaat door als partycentrum en als trouwlocatie; José Huurdeman: Gedupeerde inwoners danken Lili de Beaufort [een bedankbrief van de inwoners van Leusden en Stoutenburg voor de hulp van Lili in 1940, met een namenlijst van alle gedupeerden]; Gerard Voskuilen: Restauratie tuinmuur begraafplaats Oud Leusden; Frans van Loenen: Een bewoonde tuinmuur op Landgoed De Boom [de nutstuin van Landgoed De Boom dateert van ongeveer 1879]; Joep van Burgsteden, Gerrit van Bekkum en Wim van Nimwegen: Het Mastenbroek [Willem van Zandbrink verkocht in 1851 twee percelen grond aan de R.K. kerk. Het ene perceel van ca. 14 hectaren werd omschreven als Het Mastenbroek en bestond uit heide en plaggenveld. In de loop van de tijd kwamen er dennen, essen- en elzenstekken te staan, werden er 75 percelen grond verhuurd, verbouwde men

groente, aardappels en rogge, werd het een ontmoetingsplek en nog altijd kan men een stuk grond huren van de kerk.

De Proosdijkoerier, jg. 38, nr. 1, maart 2022 (proosdijlanden.nl), Anton Schrikkenberg: De geschiedenis van de brandweercentrale in Abcoude [vanaf 1947 tot heden, bouwgegevens, dorpscentrum, instructielokaal, opening in 1949, slangenmast en brandweervrouwen]; Kees Floor: Bepaling van de gemeentegrenzen in 1832, de gemeenten waren destijds veel kleiner dan tegenwoordig. De Ronde Venen omvatte maar liefst zeven negentiende-eeuwse gemeenten: Mijdrecht, Wilnis, Oudhuizen, Waverveen, Vinkeveen, Abcoude en Baambrugge]; Stef Veerhuis: Ponderosa, vijftig jaar Buurtwerk in Uithoorn (2); Piet van Buul: 'In de Hoef houden we van aanpakken', in gesprek met Huub van Bemmelen [de weg op de dijk werd regelmatig opgehoogd met sintels van de hoogovens]; Nico van Kreuningen: Straten van Mijdrecht, met oude foto's wordt een beeld geschetst van Mijdrecht in vroeger tijden: Croonstadlaan, Kerkvaart, hier stond een molen en er was een scheepswerf van Cornelis Stofberg (1793), de scheepswerf (jachtwerf) bestaat nog steeds en is in handen van de nazaten van de oprichter. En Het wapen van Mijdrecht/hotel Linders, in 1878 het Rechthuis; Johan Klijn: Woning van de Mijdrechtse familie Heijmans aan Hofland; Fons Compier: Overlijdensakten: méér dan registratie van eindigheid, bestudering van overlijdensakten 1913-1923; Maura Klinkhamer: Vrouwen en geschiedenis, Maura Klinkhamer gaat in gesprek met vrouwen die een passie hebben voor geschiedenis en zich daarvoor inzetten; Chris Woerden: Jean Rousset de Missy overleden in Thamen, begraven in de kerk op 13 augustus 1762 [Chris Woerden vertelt de levensloop van Jean Rousset]; Jaap Meulstee: De Wilnise Plas [rond 1750 de vervening, 1924 werd de plas ingepolderd (polder Veldzijde), de grond werd verkocht als turfmoel, in 1940 werd de afgegraven grond afgevoerd naar de boomkwekerijen in Boskoop, foto's van Herman van Soest]; idem: Wie is je vader en wie is je moeder, werkgroep genealogie.

Tips en weetjes

door Hetty Venema

Amsterdam, De Razzia's van 22 en 23 februari 1941. Het lot van 389 mannen. Tentoonstelling t/m 8 mei 2022 in De Bazel. Hun levensverhalen op: <https://www.amsterdam.nl/stadsarchief/themasites/razzia/>

Toen fotograaf en tekstschrijver Saskia Aukema hoorde dat haar oudtante Annie met haar vriend Hans getrouwd was in Kamp Westerbork wilde ze alles weten over het trouwen in een doorgangskamp. Zij vond 261 trouwpartijen, verzamelde foto's en teksten en maakte zelf foto's.

Titel van het boek is “Tot de dood ons scheidt” en te bestellen voor € 32,95 via <https://winkel.saskia-aukema.nl/>

Passagierslijsten HAL 1900- 1969 is online. Hou er rekening mee dat een hut geboekt kon worden door een persoon voor meerder passagiers. En dat de hut-passagiers verschillende familienamen hadden.

Indebuurt.nl/utrecht, nieuws uit Utrecht.

Dwalen door de resten van verdwenen paleis. In de 12^e eeuw stonden er twee paleizen in Utrecht: het bisschoppelijk paleis (bij Flora's Hof) en het keizerlijk paleis Lofen, allebei via een galerij verbonden met de toen bestaande Romaanse kerk. De kelders op de Vismarkt zijn leeggehaald. Op 2 juni 2022, de verjaardag van de stad, wordt er een rondleiding gegeven vanaf het Domplein die eindigt in de kelders op de Vismarkt en zullen de bezoekers getuige zijn van het ondertekenen van de stadsrechten [AD, 12-3-2022].

Wie weet wat een Ruilebouter was? Kijk op de website Vruger.nl. Een leuke site met rijmpjes, Veenhuizen, krankzinnigengestichten, zigeuners, stambomen, kortom van alles wat. Hoofdzakelijk omgeving Oss. Een Ruilebouter was trouwens een persoon die door ruilhandel aan de kost kwam. [maandblad Psychologie Quest, 2022-1, Mark Traa].

In het mededelingenblad van de afdeling Rijnland/NGV van januari 2022 staat een mededeling over genetische genealogie en het oplossen van moordzaken via het Y-chromosoom door Sofie Claerhout : csy-leuven.be/leer-bij/. Academische tijdschriften, kranten en You-Tube filmpjes. Voor haar wetenschappelijk onderzoek zoekt Sofie naar mannen van 18 jaar en ouder wiens familienaam met de letters COR of KOR begint: csy-leuven.be//cor-databank/.

Jos Grimmelikhuisen vertelde ons op de afdelingsbijeenkomst in februari over het schrijven van een familiegeschiedenis. Het was een boeiende lezing met hel veel tips. Gelukkig kregen we na afloop een duidelijke handleiding mee. een mooie aanvulling op deze lezing is het Magazine Schrijven [schrijvenonline.org].

Om over na te denken: wat doet u met de mobiele telefoon van een overleden dierbare? Bewaar in ieder geval de telefoon een aantal maanden want er staan foto's, whatapps berichten, facebook, maar ook bankgegevens op. U heeft dan de tijd om apps te verwijderen. Uit onderzoek van een cryptobedrijf blijkt dat 40 procent van de Nederlandse crypto-eigenaren niets heeft geregeld na hun overlijden. Maar wat te doen als er een toegangscode op de telefoon zit die u niet kent? Sander van der Meer en Marlionne Petronilla van Digital

Life Legacy in Houten weten elke mobiel te kraken. Vanzelfsprekend spelen hier ook ethische dilemma's mee. Hier is nog niets voor geregeld. En misschien komt u ook dingen tegen die u niet had willen weten. Ach, net als met DNA. [AD, 5-3-2022].

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden viert 900 jaar Waterbeheer met een interactief online festivalterrein. Iedere maand staat een ander waterschaps-thema centraal [hdsr.nl].

En ons Utrechts Archief heeft een tentoonstelling over 900 jaar water in de Hamburgerstraat, geopend van dinsdag t/m vrijdag van 10-17.00 uur en in het weekend van 12.30-17.00 uur [<https://hetutrechtsarchief.nl/>].

Af en toe klik ik op een website van één of ander archief. Zo kwam ik terecht op [Geschiedenislokaalwestfriesland.nl](https://geschiedenislokaalwestfriesland.nl) met hierin o.a. een havenverbod tegen de pest in 1778, want toen brak de pest uit in Constantinopel. Er werd bedreigd met de doodstraf als dit toch gebeurde, schip en goederen werden verbrand. Andere schepen uit de Middellandse Zee moesten 14 tot 20 dagen in quarantaine. Ook de slavernij, de Tweede Wereldoorlog en vrouwenrechten worden behandeld.

In de Periodiek van de Historische Kring Maarssen, jg. 49, nr. 1-2022 staat een artikel van Wally Smits over Hisgis. Op hisgis.nl staan gedigitaliseerde kaarten van de eerste echte kadasteroptekeningen uit 1832 bevat. De site is opgezet door de Fryske Akademy, sinds 2022 uitgebreid met Hisgis Utrecht en sinds 2019 samengegaan met het Humanities Cluster van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen (KNAW). Oude kaarten kunnen met nieuwere kaarten worden vergeleken. Door op een bepaald perceel te drukken, verschijnen eigenaar, bodemgebruik, oppervlakte van het perceel voor de belastingen in 1832. De genealoog kan precies vinden in welk huis zijn voorouder woonde.

Zaterdag 25 juni 2022 heeft natuurlijk iedereen in de agenda staan: Famillement! Met thema als Emigratie en Identiteit. Locaties: het Amsterdams Stadsarchief De Bazel en het DeLaMar Theater. Magazine GEN en/of cbg.nl.

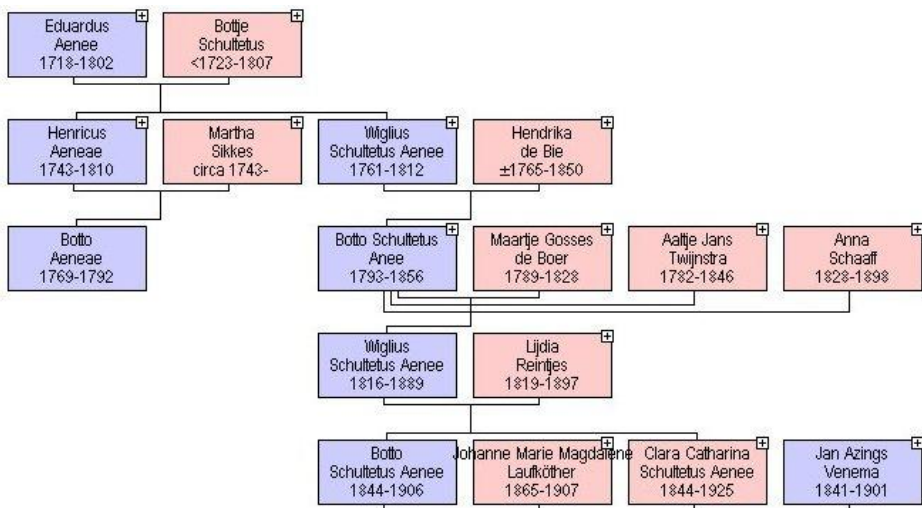
DIVERSEN

Ligt het dan toch aan de naam...?

door Hetty Venema

Op 10 november vorig jaar hield ik voor de afdeling Utrecht-NGV een tien minuten PowerPoint presentatie over 'Voer voor psychologen, barre Botto', de

eigenwijze en zelfingenomen huisarts Botto Wiglius Schultetus Aeneae (1844-1916). Hierin kwam ook zijn grootvader Botto Wiglius Schultetus Aeneae (1793-1856) ter sprake. Hij had er ook al plezier in, zij het in mildere vorm, om zijn eigen mening te verkondigen. En toen, nog geen week later, kwam een grote verrassing in de vorm van een Nieuwsbrief van De Bazel met hierin een verhaal over Botto Sc(h)ultetus Aeneae (1769-1792) van Tessa de Boer. Ook dit jongetje kende geen valse bescheidenheid. In het verhaal van Tessa de Boer heb ik soms wat weggelaten of wat toegevoegd. Botto (1769-1792) en Botto (1793-1856) waren neven.

Verklaring geneagram Botto Schultetus Aeneae (1769-1792)

Eduardus Aeneae (1718-1802), dominee, trouwde Botto Schultetus. Vijf van hun zes kinderen kregen de familienaam Schultetus Aeneae (Aeneae), behalve hun oudste zoon:

Henricus Aeneae (1743-1810), wis- en natuurkundige, promoveerde in 1769 in Leiden, onderzocht in Nederlandse zeehavens de oorlogsschepen op hun geschiktheid, werd in 1798 naar Parijs gestuurd om daar met andere geleerden het tientalig stelsel van maten en gewichten te bespreken, was adviseur in zaken van wis-, natuur-, schei- en werktuigkunde en inspecteur van maten en gewichten. Henricus en zijn vrouw Martha Sikkens kregen zeven kinderen waaronder Botto (1769-1792), de avonturier.

Wiglius Schultetus Aeneae (1761-1812), arts in Paramaribo en Sint Jacobiparochie, getrouwd met de mulattin Hendrika de Bie (de Bijde). Botto (1793-1856) was huisarts in Sint Jacobiparochie en nam in een pamflet

dominees te grazen, Wiglius (1816-1889) was eveneens huisarts in Sint Jacobiparochie.

Botto (1844-1916) was de 'barre Botto', de eigenwijze en zelfingenomen huisarts in Noordwijk en Den Haag en tweelingbroer van Clara Catharina getrouwd met Jan Azings Venema, huisarts in Sappemeer en de overgrootouders van Claire Aeneae Venema en van mijn man Bert Venema.

Voor de drie huisartsen uit Sint Jacobiparochie zie ook: Chirurgen en huisartsen Schultetus Aeneae in Sint Jacobiparochie door Claire Aeneae Venema en Hetty Venema-Braam in het kwartaalblad 11 en 30, afdeling Friesland/NGV, jg. 27, nr. 1 – jan.2022.

Botto's American Dream.

De ouders van Botto Sc(h)ultetus Aeneae, Henricus Aeneae en Martha Sikkens, hadden omstreeks 1780 een serieus gesprek met hem. Wellicht voelde hun twaalf jaar oude zoontje er wel voor om 'zich naar elders ter beproeving van zijn geluk (te) begeven'. Botto zag dit wel zitten.

De commandeur Alexander Gillon zou met zijn fregatschip 'South Carolina' naar de Nieuwe Republiek van Noord Amerika varen en Botto onder zijn hoede nemen. Botto kreeg op het schip een baantje als midshipman (een adelborst in opleiding). Na een klein half jaar op de rede van Texel te hebben gelegen vertrokken zij op 29 augustus 1781 met de South Carolina. De South Carolina deed dienst als actief oorlogsschip want in de vroege jaren van 1780 werden er verschillende oorlogen uitgevochten tussen de koloniale machten onderling en tussen de moederlanden en koloniën zelf. Waaronder de Amerikaanse onafhankelijkheidsoorlog van 1775-1783. Botto genoot hiervan met volle teugen en sprak over 'kruistochten' en over alle Britse fregatten, wel 27 stuks, die ze innamen of op de vlucht wisten te jagen. Het meest glorieuze moment was volgens Botto de verovering van de havenstad New Providence in de Bahama's, die dankzij de deelname van de South Carolina overging van Britse naar Amerikaanse handen. Botto was vol historisch besef: hij koesterde dat hij op zo'n jonge leeftijd zich al 'kon beroemen eenen togtgenoot geweest te zijn' van de 'helden' die als allereerste de Amerikaanse vlag hadden doen gelden in het Westen. Maar toen het schip in Philadelphia lag vertrok Gillon plotseling en liet Botto aan zijn lot over.

De South Carolina kreeg al snel John Joyner als kapitein. In december 1782 moest het schip zich gewonnen geven toen ze in de buurt van New York tijdens de 'battle of Delaware Capes' tegen de Britten beschadigd raakte. Botto werd met de rest van de 465 bemanningsleden krijgsgevangen gemaakt en ondanks zijn 'teere jeugd' in zware ijzeren boeien gezet. Er volgden 24 tergende weken in een New Yorkse gevangenis, waar volgens hem wel 700 andere gevangenen zaten en 625 gestorven waren van ellende en verwaarlozing. Botto ondernam verschillende pogingen om te ontsnappen om

zijn 'natuurlijke vrijheid' terug te krijgen. Tijdens één van deze pogingen kwam hij tot de poorten van New York, maar werd alsnog gepakt. Als straf werd hij in een diep vierkant gegraven gat gezet, waarin hij geen ruimte had om te gaan zitten en die van boven was afgesloten met ijzeren tralies. Hij dacht vooral aan zijn ouders in Amsterdam, die nooit zouden weten dat hij hier nu in de kuil zat en dat hij ook in die kuil zou sterven. Na tien dagen kwam het goede nieuws van een wapenstilstand tussen het moederland en de koloniën met als onderdeel de vrijlating van alle krijgsgevangenen. Hierop besloot Botto naar Long Island te gaan omdat daar veel Hollanders woonden. Hij verbleef daar 7 weken bij een vriendelijke boer om aan te sterken. En ging hierna op zoek, met de nog 13 man die in leven waren, naar commandeur Gillon die in Charleston scheen te zijn. Botto vertelde Gillon wat hij allemaal had meegemaakt en dat de kapitein een belofte had na te komen. Maar Gillon wimpelde hem af: 'Ik kan niets meer voor u doen, dewijl de staat van Zuid-Carolina geen schepen meer in dienst houdt'. Uiteindelijk zwierf Botto nog 10 weken door Charleston, wederom berooid. En hoewel hij een certificaatje voor zijn loon als matroos in Amerikaanse dienst had ontvangen, lukte het hem niet dit te innen. Ook mislukte een poging om het stukje land van 400 acre in de Appalachen in Noord Carolina te claimen wat door het Amerikaanse Congres was beloofd aan 'hun' zeemannen, omdat Botto per notariële akte kapitein Gillon had gemachtigd om dit voor hem af te handelen. Ook kreeg hij niet zijn aandeel van alle buitgelden waar hij recht op had. Uiteindelijk kreeg hij een certificaat voor twee jaar loon van 200 Pond Sterling (2200 gulden Hollands), waar hij bij het inwisselen niet meer dan 50 Pond voor kreeg. Uiteraard hoorde hij niets meer van Gillon. Gillon, die later verkozen zou worden tot het Amerikaanse Congres namens South Carolina.

Hier eindigde Botto's droom. Hij wilde terug naar zijn geboortestad. Het lukte hem om passage te krijgen naar Oostende met het koopvaardijship de Provincie van Vlaanderen. Op 6 september 1783 kwam hij weer in de Oude Wereld aan. Te voet strompelde hij verder naar Amsterdam en stond op 15 september op de stoep van zijn ouderlijk huis.

Op 25 november 1783, twee maanden na zijn thuiskomst, lepelt de nu veertienjarige Botto dit allemaal op aan notaris Cornelis van Homrigh. Hij verklaart dat dit is hoe hij het zich allemaal herinnert, maar dat hij sommige getallen en data niet helemaal zeker meer weet.

Wat wel zeker is, is dat zijn verklaring staat op een belangrijk stuk ontstaansgeschiedenis van de Verenigde Staten; de zeeslagen van de South Carolina waar Botto aan deelnam en die hij in de akte beschreef waren belangrijke momenten in de Amerikaanse onafhankelijkheidsoorlog.

Botto was duidelijk niet klaar met de avonturen. In 1786 vertrok hij als konstabelsmaat (een konstabel zorgt voor geschut en munitie) met het VOC-schip Nederlands Welvaren naar Azië. In 1788 vinden we hem in Puntiana

(Pontianak) in Oost-Indië. Hij zal echter genoeg hebben gehad van het woelige leven als zeeman op oorlogsschepen, want Botto was opgeklommen tot 'boekhouder en tweede resident'. Op 12 oktober 1790 is vader Hendrik Aeneae in Amsterdam getuige dat Harman Verlooren, tweede boekhouder van de VOC ter Kamer Hoorn, gemachtigd werd voor het innen van de soldijrekening van Botto. Op 3 september 1792 overleed Botto te Semarang.

[archief.amsterdam, nots. Cornelis van Homrigh 25-11-1783, arch. 5075, inv. 12470, akte 101811; idem nots. Nathanael Wiltthuijzen 12-10-1790, arch. 5075, inv. 15468, akte 504860; Nationaal Archief, toegang 1.04.02, inv. 6747, folio 21].

Dit verhaal is met toestemming van Tessa de Boer overgenomen uit de Nieuwsbrief van De Bazel van 16 november 2021. Tessa de Boer is een (vroegmodern) historica en heeft in Parijs prof. Bertrand van Ruymbeke (die zich specialiseert in Brits-Amerika) verteld over het verhaal van Botto. Hij was razend enthousiast en ze hopen samen hiervan een wetenschappelijke publicatie te maken. En zij heeft een verhaal over deze reis geschreven voor de Amerikaanse academische website <https://ageofrevolutions.com/>.

Op deze website verschijnen iedere week artikelen die te maken hebben met de 'Age of Revolutions' (eind 18^e-begin 19^e eeuw) en wetenschappelijk verantwoord zijn. De Battle of the Delaware Capes (20 en 21 december 1782) was een zeeslag die tegen het einde van de Amerikaanse Revolutionaire Oorlog voor de Delaware-rivier werd uitgevochten. De

Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog (19 april 1775 - 3 september 1783) was de oorlog tussen Groot-Brittannië en haar dertien koloniën in Noord-Amerika die later de Verenigde Staten zouden vormen. De oorlog was een onderdeel van de Amerikaanse Revolutie en resulteerde in de onafhankelijkheid van de Verenigde Staten: Het Verdrag van Parijs [Wikipedia].

Gesprek met Marijke Lambermont over *De voorouders van Maria Dijkman.*

Door Yvonne Jansen-Linse

Als genealogisch onderzoek uitmondt in een boek, is dat voor de onderzoeker een bevredigend resultaat. Het is interessant voor andere onderzoekers, en uiteraard voor de familie. Altijd zijn er verrassingen en onverwachte aanknopingspunten.

Wat was de aanleiding tot dit onderzoek? Een zwager van Marijke's partner en de man van haar buurvrouw bleken van dezelfde betovergrootvader, die twee keer getrouwd is geweest, af te stammen. Dit wekte de interesse van Marijke's buurvrouw naar haar eigen voorouders en zo kwamen ze tot een volgende stap: de voorouders van de moeder van Marijke's buurvrouw, Maria Dijkman. Die komen uit Utrecht en Noord-Brabant (de familie Lemmens). Een bijzondere bron bleek de aanwezigheid van brieven van de grootvader, Dorus Dijkman. In het boek komen die uitgebreid aan de orde. Zo kom je in aanraking met het leven toen en vooral het Rooms Katholieke leven en zijn verbondenheid met het socialisme: zo werd hij voorzitter van de SDAP te Utrecht

Het onderzoek naar de voorouders van Maria Dijkman was een leuk project: in veel verscheidene plaatsen moest gezocht worden. Bijzondere bronnen waren een artikel over twee leden van het Utrechtse stadsbestuur in de 16^e en 17^e eeuw, de aansluiting met de Utrechtse Parentelen en vermeldingen op Internet.

Het leuke is zoveel mogelijk onderzoek te doen, omdat je uiteraard zo ver mogelijk terug wilt gaan.

*Maria Dijkman en Wim Lureman ca. 1947
met hun 2 oudste dochters Reina en Matilde*

En het schrijven van het boek is ook leuk, vooral om te zien voor wie je het wilt schrijven: wat moet er in komen, hoe leesbaar en aantrekkelijk kan het worden? Bij veel personen is extra informatie toegevoegd zoals boedelscheidingen, testamenten, verkoopakten van huizen, getuigenissen en verklaringen ten aanzien van speciale evenementen, voogdijakten, etc. en talrijke afbeeldingen van woonplekken. Al die informatie kleurt de personen in de kwartierstaat in en geeft een beeld van hun levens.

Dat maakt het boek goed gedocumenteerd en aantrekkelijk om te lezen.

En een verrassende vondst: Marijke's partner en de buurvrouw bleken een gemeenschappelijke voorouder te hebben.

Het boek (2021) bevat de kwartierstaat van Maria Dijkman met XVIII generaties. In de laatste generatie kan 1 persoon worden vermeld maar... er is een aansluiting met de graven van Nassau en met een prinses van Byzantium via Johan bastaard van Winssen, ook via hem met de heren van Polanen.

Nu is Marijke met Friese voorouders bezig, uit heel Friesland, van haar moeders kant. Een bijzonder voorouder heeft zij daar al gevonden: een burgemeester van Harlingen, wiens voorouders uit Sloten komen.

Joris en Albertus Sanderson, schippers in Loenen en Nieuwersluis.

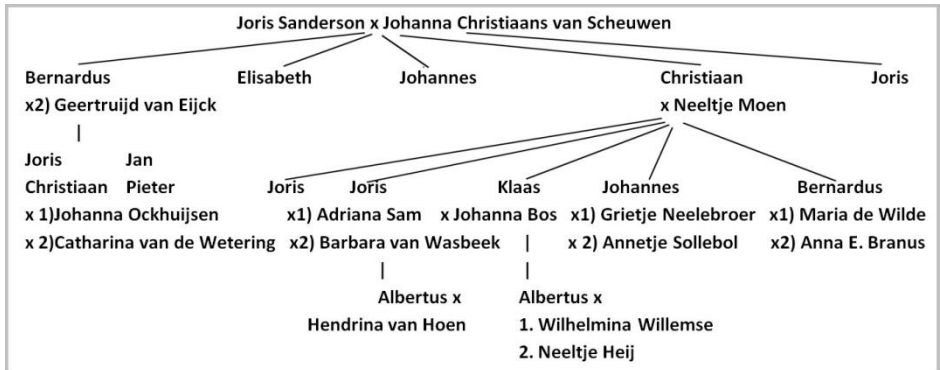
door Angelique Hajenius

Op zoek naar gegevens over de familie Sanderson in Loenen a/d Vecht en Nieuwersluis in de achttiende eeuw kwam ik naast verscheidene schepenen, schouten en gadermeesters ook twee schippers tegen, vader en zoon, Joris en Albertus Sanderson. Omdat het ambt van schout en schepen al vaak het onderwerp van studie is geweest, leek het mij aardig de schijnwerper te richten op enkele leden van de familie die een heel ander beroep uitoefenden.¹

Omdat de namen Joris en Albertus – en dan zeker de eerste – meerdere malen in de familie gebruikt werden, wil ik eerst een kort overzicht geven, in aanvulling op het gestelde in een artikel in de *Vechtkroniek* uit 2009.²

Joris Sanderson, oud-militair onder kolonel Stockheim, kwam op 13-12-1689 met attestatie van Nieuwersluis naar Loenen. Hij was getrouwd met Johanna Christiaans van Scheuwen. Dit echtpaar kreeg voor zover bekend vijf kinderen, Bernardus (vóór 1685-1771), Elizabeth (vóór 1685-1765, waarschijnlijk), Johannes (1689-?), Christiaan (1690-1743) en Joris (1695-?). Zowel Bernardus als Christiaan hadden mannelijke nazaten: Bernardus en zijn vrouw Geertruid van Eijck kregen vier zonen, Joris (1709-1783), Jan (1712-1777), Christiaan (1714-1781) en Pieter (1718-1739). Christiaan en zijn echtgenote Neeltje Moen kregen vijf zonen: Joris (1713-voor 1715), Joris (1715-1768), Klaas (1716-1795), Johannes (1719-1786) en Bernardus (1720-1805). Zoals gebruikelijk in die tijd werden de kinderen vernoemd naar hun grootouders of andere familieleden, wat het niet altijd gemakkelijk maakt om te bepalen welke gegevens bij wie horen.

Voor alle duidelijkheid volgt op de volgende bladzij een kort schematisch overzicht van de eerste drie generaties³:

De zonen van Bernardus Sanderson en Geertruijd van Eijck waren allen bestuursambtenaar: zelf was Bernardus schout en gadermeester van Loenen en exploitateur van de Staten van Utrecht, zijn zoon Joris, brouwer in het Gekroonde Hoefijzer te Loenen, was daar meerdere malen burgemeester en kerkmeester. Jan vervulde de functie van schout en gadermeester van Vleuten en De Meern en Christiaan was schout van De Bilt en Oostbroek en tevens enige tijd van Vleuten en van de Nieuwe of Dwarsdijk. Bovendien fungeerde hij als rentmeester van het kapittel van St. Marie te Utrecht.⁴ Beide schippers, vader en zoon, stammen af van Christiaan Sanderson en Neeltje Moen. Hun nazaten waren merendeels handwerklieden. Klaas was timmerman, Johannes zorgde voor de verlichting in Loenen en was o.a. brandmeester, het beroep van Bernardus is mij nog onbekend.

Schippers

In de 17^e t/m 19^e eeuw was er een druk scheepvaartverkeer op de Vecht. Trekschuiten, beurtveren en marktschepen vervoerden personen en vracht tussen Utrecht en Amsterdam. *Beide steden hadden hun eigen schippers, wat af en toe tot onenigheid leidde tussen beide partijen.*⁵

Schippers die een navigatieopleiding hadden gevolgd, dienden zich in te kopen in een schippersgilde, dat hun loon betaalde. Zij moesten zich houden aan strenge reglementen, zelf bemanning inhuren en beschikken over stalling voor de trekpaarden. De schuiten en paarden bleven eigendom van het gilde.

In 1626 was een commissie tot de directie van het zand- en jaagpad van Breukelen naar Ouderkerk opgericht, bestaande uit drie leden uit het stadsbestuur van Amsterdam en drie uit de Staten van Utrecht. Het traject in Holland werd beheerd door Amsterdam, het deel in Utrecht door Utrechtse afgevaardigden. De commissie verkreeg haar inkomsten uit de verpachting van de tollan aan de Nieuwersluis en de Voetangel. Het dagelijks beheer werd gevoerd door twee commissarissen, die later vervangen zouden worden door een kameraar en twee opzichters. De commissarissen inspecteerden tweemaal per jaar de schepen en de toestand van zand- en jaagpad.

Joris Sanderson Christiaansz

Joris Sanderson werd op 17 februari 1715 te Loenen gedoopt als zoon van Christiaan Sanderson en Neeltje Moen. Getuige bij de doop was zijn tante Geertruid van Eijck. Evenals zijn jong overleden broertje werd hij vernoemd naar zijn grootvader van vaderszijde. Hij zou op 2 februari 1768 overlijden en op 10 februari 1768 te Loenen begraven worden.⁶

Op 24 december 1734 ging hij in Loenen in ondertrouw met Adriana Sam, ged. Beusichem 31-12-1713, overleden omstreeks mei 1743, dr. van Aldert Dirksz Sam en Annichje van Breumelen, en drie weken later - op 16-1-1735 - werd het huwelijk voltrokken. Uit deze verbintenis werden twee kinderen geboren, dochter Neeltje (1738-1793) en zoon Albertus (1741-1804). Helaas overleed Adriana nog vóór haar dertigste verjaardag. Aangezien Joris in datzelfde jaar ging hertrouwen, moest hij zijn twee jonge kinderen uitkopen en de voogdbenoeming regelen. Hij had daartoe zijn broer Klaas Sanderson en zijn zwager Huijgh van Schaick gevraagd om die functie op zich te nemen. Op 7-11-1743 stemde het gerecht daarin toe:

*Wij Schout en Scheepenen van Loenen en Nieuwersluijs gesien hebbende de requeste van Jooris Sanderson Christiaanszoon weduenaar van Ariaantie Sam, en gelet op het versoek bij denselven gedaan, commiteeren en stellen aan gelijk wij commiteeren en aanstellen bij deesen Huijgh van Schaick en Klaas Sanderson tot voogden over Neeltie en Albertus Sanderson, minderjarige kinderen van gemelde Joris Sanderson Christiaanssoon en wijlen Ariaantie Sam indertijt egtelieden, met magt en autoritijt omme met denselve Joris Sanderson Christiaanszoon te treden tot schiftinge, scheidinge en dijlinge des boedels van hem en sijn overledene hujsvrouw of wel tot het maaken van soodanigen uijtcoop over de moederlijcke goederen met de meergenoemde Joris Sanderson Chr.zoon, als de gemelde voogden ten meesten nutte en voordeelen van haar voorn. pupillen sullen oordeelen te behooren en voorts met sodanige ampele magt en qualificatie als aan voogden na regten aan en mag gegeven worden. Actum in den geregtshuijse van Loenen en Nieuwersluijs den 7 November 1743. Ter ordonnantie van schout en Scheepenen voornoemt.
K. Hoogeveen, secretaris.⁷*

Op 4 december 1743 hertrouwde Joris met Barbara van Wasbeek, ged. Ravenstein 19-01-1701, begr. Loenen 15-3-1771, dr. van Arien van Wasbeek en Metje van Loendersloot. Ten tijde van het huwelijk woonde Barbara in Amsterdam op de Kloveniersburgwal.⁸ Uit dit huwelijk werden geen kinderen meer geboren.

De oudste vermelding van het beroep van Joris vinden we in 1742. Op de jaarlijkse rechtstag in Loenen wordt meegedeeld dat de schuit van schipper Joris Sanderson gevisiteerd is en zich in goede staat bevindt.⁹ Op 17-2-1749 compareren de schippers Frans Vermeer, Joris Sanderson Christiaansz en Barent Timmer voor het gerecht en leggen de volgende eed af:

*Wij beloven en sweeren dat wij van nu voortaan geen biere of asijnen of soodanige andere waaren of goederen waarentrent sulks door de Ed. Mog. Heeren Staaten 's Lands van Uijtrecht of door de Heeren ordinaris gedeputeerde is geordonneert of in 't vervolg geordonneert mag worden, in onse schuüte wagens of karre etc. sal laden of sullen deselve ook bestellen ten plaatse en aan alsulke personen waar van in de brieven of adresse mentie gemakt word.*¹⁰

Mogen we hieruit opmaken dat Joris en zijn collega's personen vervoerden en dus trekschuitschippers waren? Joris had op dat moment dus twee collega's, Frans Vermeer (1669-1758) en Barent Timmer (?-1758). Frans werd opgevolgd door zijn zoon Roelof.¹¹

Het is vooralsnog onduidelijk waar of van wie Joris de opleiding tot schipper had gevolgd en tot welk gilde hij behoorde. Aangezien de registers van de verschillende scheepvaartgilden van Amsterdam geen enkele Sanderson vermelden noch een van Joris' collega's, ga ik er voorlopig vanuit dat zij behoorden tot het Utrechtse schippersgilde. Helaas zijn de meeste aktes daarvan verdwenen, zodat het onmogelijk lijkt deze veronderstelling verder te onderbouwen.

Reeds eerder, in het begin van 1738, had Joris de tol aan de Nieuwersluis gepacht. In de openbare veiling verhoogde hij de door Krijn Hogeveen geboden f. 4652,- met f. 420,-, waarop hij pachter werd voor f. 5072,- per jaar. Borgen waren Bernardus Sanderson (waarschijnlijk zijn oom) en diens zwager Hendrik du Trou.¹² In de beruchte winter van 1739-1740 zal hij nauwelijks tol hebben kunnen heffen, omdat de Vecht een groot deel van de tijd bevroren was. In *Duizend jaar weer, wind en water in de Lage Landen* noteert J. Buisman de verschrikkelijkste verhalen.¹³ Het is dan ook niet verwonderlijk dat Joris zich op 29-10-1740 richtte tot de directeuren van het zandpad tussen Breukelen en Ouderkerk, met het verzoek *om uijt consideratie van de wijnige passagie in de voorleden winter aldaar gevalle, soo door de langdurige winter als door het toedamme van de sluijsen aan de Vaert, eenige remissie van zijne uijtgelooftde pagtpenningen te verkrijgen. De commissie besluit hem een vermindering van f. 400,- op zijn pacht toe te staan.*¹⁴

Hier doet zich een probleem voor. De ouders van Joris, Christiaan Sanderson en Neeltje Moen, trouwden in 1713 pro Deo. Zij bezaten dus niet voldoende geld om de kosten van hun huwelijk te betalen. 25 Jaar later pachtte Joris de tol van Nieuwersluis voor ruim f. 5000,-, terwijl hij omstreeks die tijd zich zal hebben moeten inkopen in een schippersgilde. Waar haalde hij het geld vandaan? Helaas heb ik gegevens daarover nog niet opgespoord.

In de notulen van het gerecht Loenen-Nieuwersluis komt Joris Christiaansz betrekkelijk weinig voor. Wel lezen we dat hij in de periode 1752-1753 een nieuw huis bouwt met één haardstede. Wat later, op 29-1-1754, huurt hij van Jacob van Dorssen, domheer van het kapittel ten Dom te Utrecht, zes morgen weiland, gelegen onder het gerecht van Loenen, die hij al langer huurde, aldus de akte.¹⁵

Op 2 juni 1760 huurt hij hetzelfde stuk land van Elizabeth Leusden, weduwe van Jacob van Dorssen.¹⁶ Na de dood van Joris zou zijn zoon Albertus de huur overnemen.¹⁷

Joris overlijdt in Loenen op 2 februari 1768. Na zijn overlijden verschijnen op 9 maart 1768 zijn weduwe Barbara van Wasbeek, Gijsbert Snoek, de man van dochter Neeltje Sanderson, en Albertus Sanderson, tezamen mede-erfgenamen ab intestato van hun man resp. vader, voor notaris Luijt van der Pauw in Utrecht en sluiten een akkoord betreffende de boedelscheiding. Uit de akte blijkt dat Joris een testament had willen opmaken, maar dat hij vóór die tijd is overleden. Geheel naar zijn wens wordt overeengekomen dat zijn weduwe tot haar dood de gehele boedel mag behouden, afgezien van twee legaten van elk f. 100,- voor de kinderen van Neeltje Sanderson, op voorwaarde dat zij de vaste goederen slechts mag verkopen of belasten met toestemming van haar stiefkinderen. Na haar dood gaat de boedel naar Neeltje en Albertus, de kinderen uit het eerste huwelijk van Joris. Barbara moet dit in een testament vastleggen, hetgeen op dezelfde dag gebeurt.¹⁸ (*wordt vervolgd*)

Voetnoten

¹ Zie o.a. diverse artikelen in de *Vechtkroniek* over de scheepvaart op de Vecht en leden van de familie Sanderson.

² Wim van Schaik, Het gemeentebestuur van Loenen ten tijde van burgemeester Sanderson, *Vechtkroniek* 30, 2009-1, pp. 11-18.

³ In verband met de ruimte laat ik alle dochters weg.

⁴ Pieter overleed in 1739 als student in Utrecht.

⁵ Zie bijvoorbeeld *Vechtkroniek* mei 2021, p. 14.

⁶ HUA, toegang 34-4, U205a022, akte 23.

⁷ RHCVV toegang 1007, inv. 70.

⁸ Otr. Amsterdam 15-11-1743.

⁹ RHCVV toegang 1007, inv. 70.

¹⁰ RHCVV toegang 1007, inv. 71.

¹¹ RHCVV toegang 1007, inv. 71 d.d. 1-11-1765.

¹² HUA, toegang 15, inv. 11, f. 390v.

¹³ J.Buisman, *Duizend jaar weer, wind en water in de lage Landen*, deel 5, pp. 665-696.

¹⁴ HUA toegang 15, inv. 1, f. 394r.-v.

¹⁵ HUA, toegang 34-4, U205a009, akte 19.

¹⁶ HUA, toegang 34-4, U205a015, akte 81.

¹⁷ HUA, toegang 34-4, U205a026, akte 42.

¹⁸ HUA, toegang 34-4, U205a022, aktes 23 en 24.

In de volgende Stichtse Heraut komt het vervolgdeel over deze schippers.

PALEOGRAFIE OPGAVE

Transcriptie Stichtse Heraut nr. 1 – februari 2021

genomineert Ghijsbert Antonisz van Schaijck timmerman oudt zoo hij affirmeerde tusschen de achtien ende negentien jaeren ende verclaerde dat hij gesien hebbende den staet des boedels van Antonis Ghijsbertsz van Schaijck borger ende timmerman alhier te Utrecht ende zaliger Adriaentgen Jansdr van Kesteren zijne vader ende moeder ende alsulcx mede geresumeert die boedelcedulle bij zijnen vader derhalven doen maecken mitsgaders bij hem comparant geleth op den ouderdom ende gebreeckelijcheijden zijns vaders ende dat bovendien zijnen vader belast is met sijne suppliants broeders ende susters soo wast dat hij comparant mit goede deliberatie ende voorbedachten sinne d' erffnisse d' welcke hem comparant door den overlijden zijns moeders voors. aengecomen ende aenbestorven is te goede gelaten ende daervan gerenunchieert hadde gelijkx hij comparant die voor hem ende zijne erffgenaemen te goede latende ende daervan renunchierende was bij desen ten behoeve van de voornoemde zijnen vader sulcx dat hij comparant daeraen nijet en heeft ofte behoudt constituerende voorts hij comparant onwederroepelijck Gerrit Jansz van Kesteren ende Wernert Jansz van Kesteren zijne oomen sampt ende elcx bijzonder omme 't gene voors. staet in zijns comparants name ende van zijnentwegen 't sij voor den edele gerechte der stadt Utrecht ende vorders daer sulcx van node wesen mochte te bekennen ende vernieuwen, verbijndende hij comparant tot onwederroepelijcke onderhoudenisse ende voldoeninge deses zijn persoon ende all zijne goederen roerende onroerende actien ende crediten present ende toecomende tot submissie 's hooffs ende gerechte t' Utrecht ende alle andere heeren hoven rechteren ende gerechten renunchierende van allen exceptien weenen ende wtvluchten

Nieuwe opgave

Gezochte der Stadt Harlingen gevee, ges
brude de verfunctie van wijles,
Janche Wouters Medewijles, Rein Winkes, de
dats der 6^{en} July 1664 word in het Curator ge
teet goet des person van Toeds Gabelens
burger te verfunctie in de West Indische
over Geschied Wouters, zijnde een dochte van
Wouter Pieter Geyntbroeder, tegevoerd als
outent 20^{en} Junij, te alle mede, goet dat selve
verloet, oec beuween, zijn Curators verloet, tot
tommung & inwilling, dat Geyntbroeder ja mede
auegedachte Toeds Gabelens tot Curator over
brout Geschied Wouters te des selve geuorden, haer
bij den oec verfunctie van Janche Wouters gevee
gatedt oec te verfunctie, word over te word in een
het word te geuoenlych te vullen, geynt, bij des be-
soerlyche belotte dat tot stand, door bij eenen
te tydelat, teet geuoenlych in hande van
debeere verfunctie van Janche Wouters, dan die selve
ald Curator word oec dan alle de verfunctie
te oec zijn te geuoenlych. Datum oec der Raed
Zijne Gueve Harlinge, den 23^{en} April 1664

Bron: Tresoar, Nedergerecht Harlingen, Autorisatieboek, inv.nr. 115, pag. 46

INHOUDSOPGAVE

VAN DE REDACTIE.....	29
VAN HET BESTUUR.....	30
AFDELINGSNIEUWS.....	31
Agenda ALV 13 april 2022.....	31
Notulen ALV 10 november 2021.....	32
Jaarverslag 2020.....	33
Lezingen.....	35
ALGEMEEN NIEUWS.....	35
Tijdschriftennieuws.....	35
Tips en Weetjes.....	37
DIVERSEN.....	39
Botto, licht het aan de naam? door <i>Hetty Venema</i>	39
Gesprek over 'De voorouders van Maria Dijkman' door <i>Yvonne Jansen</i>	44
Schippers te Loenen en Nieuwersluis (deel 1) door <i>Angelique Hajenius</i>	43
PALEOGRAFIE.....	50
Transcriptie nr 1 – februari 2022.....	50
Nieuwe opgave.....	51
INHOUDSOPGAVE.....	52
Oproep Stichtse Heraut digitaal ontvangen.....	52

Wilt u de Stichtse Heraut digitaal ontvangen?

Stuur dan een e-mail aan Toos Greveling ledenadministratie@ngv.nl onder vermelding van uw lidnummer, naam, adres, postcode, woonplaats en e-mailadres. U krijgt dan de Stichtse Heraut per e-mail als PDF-bestand toegezonden. U ontvangt dan geen papieren versie meer.

Als u e-mail hebt, krijgt u natuurlijk de aankondigingen voor de activiteiten van uw eigen afdeling, maar kunt u zich ook gratis opgeven voor de mailings van andere afdelingen van de NGV. Ga hiervoor naar de website van de NGV.

Kopij voor de Stichtse Heraut nr.3, augustus 2022 graag insturen vóór 20 augustus 2022 naar het NIEUWE redactieadres heraut@vanderhof.nl